

BIJLAGE 2 REFLECTIETOOL PERSOONLIJKE REFLECTIE OP VERWACHTINGEN

Brophy (1985) heeft meerdere studies gedaan naar verschillen in interactie tussen leraren en leerlingen van wie zij hoge dan wel lage verwachtingen hebben. In deze studies werd aan leraren gevraagd om hun leerlingen in een rangorde te plaatsen van hoog- naar laagpresterende leerlingen. Deze rangorde werd gebruikt om leerlingen te ranken van hoge naar lage verwachtingen. De onderzoekers observeerden de top 3-leerlingen van wie de leraren de hoogste verwachtingen hadden en de top 3-leerlingen van wie de leraren de laagste verwachtingen hadden. Brophy (1985) vond bewijs voor zeventien leraargedragingen of interacties die verschillend bleken te zijn.

In het algemeen, bleek uit de studies, zijn de interacties van leraren met leerlingen van wie zij lage verwachtingen hebben van minder kwaliteit dan de interacties met de leerlingen van wie zij hoge verwachtingen hebben. Rubie-Davies (2015) heeft in haar boek *Becoming a high expectation teacher* deze zeventien leraargedragingen kort samengevat. De leerlingen van wie leraren lage verwachtingen hebben, worden lage-verwachtingsleerlingen genoemd en leerlingen van wie leraren hoge verwachtingen hebben hoge-verwachtingsleerlingen. Deze zeventien leraargedragingen zijn de basis geweest voor de ontwikkelde reflectietool in deze bijlage.

Zelfreflectie

Het doel van de reflectietool is dat je inzicht verkrijgt in de (mogelijke) effecten van jouw verwachtingen van leerlingen op de interacties met leerlingen en het handelen in de klas. Voorafgaand aan deze activiteit is het van belang dat je enkele leerlingen (bijvoorbeeld drie) voor jezelf noteert van wie je lage verwachtingen hebt (of in ieder geval minder hoog dan van de meeste leerlingen in de klas) en enkele leerlingen van wie je hoge verwachtingen hebt. De bedoeling is dat er net als in de studies van Brophy een top 3 hoge-verwachtingsleerlingen en een top 3 lage-verwachtingsleerlingen ontstaat.

Daarna kun je reflecteren op je gedrag met behulp van alle zeventien leraargedragingen in de reflectietool door telkens jouw gedrag of jouw interacties te vergelijken tussen de hoge-verwachtingsleerlingen en de lage-verwachtingsleerlingen. Je kunt kiezen in welke mate het verschil in gedrag of de interactie tussen de leerlingen met verschillende verwachtingen herkenbaar is voor jezelf. De kunst hier is om eerlijk en kritisch naar jezelf te durven zijn. Het helpt als je je daarbij concrete situaties voor de geest haalt (bijvoorbeeld instructiemomenten of klassendiscussies).

Als de reflectietool is ingevuld, is zichtbaar welke gedragingen aandacht behoeven. Dat zijn natuurlijk de gedragingen die je een beetje of helemaal herkent bij jezelf. Dit kun je invullen in het hokje 'wat valt op?'. In het hokje 'hoe nu verder?' kun je opschrijven wat je je voorneemt te doen om indien nodig je interacties met leerlingen te verbeteren.

Het invullen van de reflectietool is eigenlijk alleen nog maar een start. Een volgende stap kan zijn om door middel van video-ondersteuning na te gaan of je jouw interacties met leerlingen wel voldoende in beeld hebt. Of je gebruikt video-ondersteuning om na te gaan in hoeverre het je lukt om interacties met lage-verwachtingsleerlingen te verbeteren.

Video-ondersteuning

Leerlingen pikken de lichaamstaal van leraren op en weten vaak echt wel of hun leraar hoge of lage verwachtingen van hen heeft. Leraren tonen hun verwachtingen aan leerlingen meer non-verbaal dan verbaal (Babad, 2016). Daarnaast constateerde Babad dat juist de leraren die zeiden in staat te zijn om hun lichaamstaal onder controle te houden, hier toe niet in staat bleken. Het onder controle houden van lichaamstaal zal voor de ene leraar moeilijker zijn dan voor de andere leraar.

Een manier om te werken aan je lichaamstaal, maar ook aan andere gedragingen die in de reflectietool staan beschreven, is door video-ondersteuning (Rubie-Davies, 2005). Tegenwoordig is het gemakkelijk om jezelf op te nemen met je telefoon of een ander apparaat. Jezelf voor een korte periode opnemen kan al heel goed werken. Je kunt je ook laten filmen door een ander. De reflectietool biedt voldoende aanknopingspunten voor observatie. Je kunt bijvoorbeeld ervoor kiezen om de gedragingen die je in de reflectietool hebt aangevinkt als herkenbaar (een beetje of helemaal) te observeren en te analyseren in een opname van jezelf. Als je dit dan een aantal keren herhaalt gedurende een periode kun je

je eigen ontwikkeling monitoren. In een veilige omgeving is het zeer waardevol als leraren gezamenlijk (bijvoorbeeld in duo's) opnames bekijken en elkaar van feedback voorzien.

De reflectietool leraar-leerling-interacties

Deze tool is gebaseerd op een samenvatting van Brophy (1985) van zeventien geïdentificeerde leraargedragingen en interacties die verschillen in kwaliteit tussen leerlingen van wie een leraar hoge verwachtingen of lage verwachtingen heeft uit het boek van Rubie-Davies (2015), *Becoming a high expectation teacher*.

	Dat herken ik helemaal niet	Dat herken ik een beetje	Dat herken ik helemaal
1. Ik wacht bij een hoge-verwachtingsleerling langer op een antwoord dan bij een lage-verwachtingsleerling.			
2. Ik ben bij een lage-verwachtingsleerling sneller geneigd om het antwoord zelf te geven, de beurt door te geven of een hint te geven dan bij een hoge-verwachtingsleerling .			
3. Ik ben geneigd om een lage-verwachtingsleerling te prijzen na een antwoord, ook al is het antwoord niet (helemaal) goed.			
4. Ik bekritiseer lage-verwachtingsleerlingen vaker als ze iets fout hebben gedaan dan hoge-verwachtingsleerlingen.			
5. Ik geef minder complimenten aan een lage-verwachtingsleerling als iets lukt dan aan een hoge-verwachtingsleerling .			
6. Ik geef een lage-verwachtingsleerling minder vaak klassikale beurten in de klas en minder feedback in het openbaar dan een hoge-verwachtingsleerling .			
7. Ik praat minder vaak met een lage-verwachtingsleerling dan met een hoge-verwachtingsleerling.			
8. Ik vraag een lage-verwachtingsleerling minder vaak om antwoord te geven op een vraag dan een hoge-verwachtingsleerling.			
9. Lage-verwachtingsleerlingen zitten meestal verder weg van mijn bureau dan hoge-verwachtingsleerlingen.			
10. Ik ben sneller tevreden met ingeleverd werk van een lage-verwachtingsleerling dan van een hoge-verwachtingsleerling .			
11. Met lage-verwachtingsleerlingen praat ik vaker in een een-op-eensituaties en met hoge-verwachtingsleerlingen meer openbaar of klassikaal.			
12. Als ik een cijfer moet geven en ik twijfel tussen twee cijfers, dan ben ik meer geneigd om een lage-verwachtingsleerling lager te beoordelen en een hoge-verwachtingsleerling hoger.			
13. Ik heb een meer warme relatie met de hoge-verwachtingsleerling dan met de lage-verwachtingsleerling.			
14. Ik geef minder rijke feedback over het leren aan de lage-verwachtingsleerling dan aan de hoge-verwachtingsleerling .			
15. Ik maak minder oogcontact met een lage-verwachtingsleerling dan met de hoge-verwachtingsleerling . Ook glimlach ik vaker naar een hoge-verwachtingsleerling en frons ik vaker naar een lage-verwachtingsleerling.			
16. Ik geef lage-verwachtingsleerlingen vaker individuele instructie dan hoge-verwachtingsleerlingen.			
17. Lage-verwachtingsleerlingen krijgen in mijn klas vaker minder effectieve instructie dan hoge-verwachtingsleerlingen. Denk daarbij aan minder uitdaging, maar meer herhaling, minder 'leuke' activiteiten om te doen, minder keuzemogelijkheden (autonomie) en meer voorgestructureerde taken en opdrachten dan hoge-verwachtingsleerlingen krijgen.			
Wat valt op?			
Hoe nu verder?			